

УДК 336.22:352(477)

М. І. Карлін

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів та оподаткування
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

МІСЦЕВІ ПЛАТЕЖІ: СУТЬ, СТРУКТУРА, ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Пропонується новий підхід до визначення структури місцевих платежів, які повинні охоплювати як місцеві податки і збори, так і відрахування від загальнодержавних податків та зборів, а також різні добровільні внески жителів територіальних громад (у грошовій та негрошовій формах), в тому числі на утримання соціокультурних закладів. Важливими місцевими платежами повинні стати й відрахування від таких загальнодержавних податків, як: податок на додану вартість (ПДВ), податок на прибуток підприємств (ПнП), акцизний податок.

Ключові слова: місцеві платежі, місцеві податки, місцеві збори, добровільно-примусові внески громадян, внески громадян на проведення АТО, податок на додану вартість, Польща, Україна, Волинська обл.

Karlin M. I. LOCAL PAYMENTS: ESSENCE, STRUCTURE, FEATURES OF THE DEFINITION AND USE IN UKRAINE

A new approach to determining the structure of local payments, which should cover both local taxes and fees, and deductions from state taxes and fees and voluntary contributions by residents of communities (cash and non-cash) for the maintenance of social and cultural institutions is proposed. In addition, author proposes to include also donations of particular communities and regions to conduct anti-terrorist operation in Eastern Ukraine, to help immigrants and refugees proposed because these contributions have ranged in household expenditures of the residents of Ukraine from 1 to 2 percent or more. Important local payments should be also deductions from state taxes such as: value added tax (VAT), income tax (PNP), excise tax.

Keywords: local payments, local taxes, local fees, voluntary-compulsory contributions of citizens, citizens' contributions on ATO conducting, value added tax, EU countries Ukraine.

Значний вклад у дослідження проблематики місцевих доходів та зборів в Україні внесли: І. Вахович, В. Геєць, Б. Данилишин, В. Дем'янишин, О. Кириленко, М. Козоріз, В. Кравців, В. Кравченко, І. Луніна, В. Мікловда, В. Павлов, Ю. Пасічник, І. Сторонянська, Л. Тарангул, В. Федосов та інші. Разом з тим, до сьогодні не з'ясована структура місцевих платежів, як і визначення цього поняття, що гальмує проведення адміністративно – територіальної реформи в Україні.

Цілі статті. На основі аналізу практики наповнення місцевих бюджетів та реального фінансування соціально-культурних установ в дотаційних регіонах України обґрунтувати нову структуру місцевих платежів, яка б носила комплексний характер і не змінювалася залежно від змін політичних сил при владі. Важливо також уточнити, які платежі повинні йти в бюджети територіальних громад, а які – в бюджети регіонів. Останнє вимагає також з'ясування таких понять, як «регіон» і «фінансовий потенціал регіону».

Аналіз різних підходів до визначення поняття «регіон» дає нам можливість погодитися з трактуванням цього поняття д.е.н. А. Є. Буряченком. Він розуміє регіон як частину території, котра характеризується стійкими фінансово-економічними зв'язками, спільністю виробничої й соціальної інфраструктури, а також специфічними природно-географічними, історичними, демографічними та національно-етнічними ознаками [1, с.11]. Відповідно, фінансовий потенціал регіону даним автором розглядається як здатність фінансової

системи регіону забезпечувати зростання та розвиток його економіки в довгостроковій перспективі за допомогою сукупності максимально доступних ресурсів [1, с.10]. Важливо з'ясувати всі складові цієї сукупності ресурсів, особливо – фінансових ресурсів, які б могли надходити як регіонам, так і територіальним громадам нижчого рівня. А це вимагає розширеного трактування поняття «місцеві платежі» та їх структури.

У ході становлення вчення про місцеві податки та збори (які в сумі й складають, на наш погляд, місцеві платежі), до уваги, насамперед, бралися потреби тієї чи іншої територіальної громади.

В умовах суспільно-політичної кризи, що переживає наша країна, актуалізуються питання формування ефективних місцевих бюджетів, які б враховували реальні потреби громади, а також контроль за прозорим формуванням і використанням бюджетних коштів. Експерти констатують, що нарізла потреба в контролі громади, а також окремих платників податків за формуванням бюджетних ресурсів та ефективним управлінням ними [2, с.209].

Другим принципом при застосуванні системного підходу до місцевих платежів повинно бути врахування рівня платоспроможності територіальних громад, оскільки в Україні близько половини бюджетів місцевих громад є високодотаційними. Практично в кожному районі є приблизно 35-40% громад, які повинні будуть приєднатися до фінансово-спроможних, бо самі себе вони не те, що утримати не можуть, вони своїм громадянам, які живуть на цій території, не можуть надати ті сервіси, які повинні [3].

Новим принципом системного підходу до місцевих платежів повинен стати принцип незалежності місцевих громад у запровадженні певних місцевих платежів (передусім податку на нерухомість). В цьому плані заслуговує на увагу досвід США [4, с. 43-44], де місцеві органи самоврядування при визначенні податку на нерухомість насамперед беруть до уваги місцеві потреби, та можливості їх задоволення. Перед підготовкою бюджету спеціальна організація оцінює, скільки власності у даній громаді, а потім визначає величину податку. Характерно, що переоцінка чи збільшення вартості майна в США не може перевищувати три відсотки на рік. Громадяни мають право оскаржувати оцінку вартості приватної власності.

Принципами побудови комплексної системи місцевих платежів повинні стати їх стабільність та самостійність введення місцевими громадами, чого поки не вдається досягнути в Україні. Згідно з Бюджетним кодексом України, прийнятим в 2001 р., у нашій країні використовувалися два місцевих податки (комунальний податок і податок з реклами) та 12 місцевих зборів [5, с. 130]. В 2010 р. ця система була трансформована в два місцевих податки та три місцевих збори. На думку багатьох експертів, нова система місцевих податків і зборів є недосконалою і вимагає новими місцевими платежами, багато з яких вже реально функціонує, але вони не узаконені.

В цьому плані заслуговує на увагу досвід Польщі, однієї з найбільш розвинутих країн з нових країн-членів ЄС, в якій системно підійшли до формування місцевих платежів, насамперед на рівні громад (гмін), перетворивши їх на фінансово-спроможні. [6, с. 108-109]. Існуюча система місцевих податків та зборів в Польщі, що утримуються на рівні гмін, включає в себе податок на нерухомість, сільськогосподарський, лісовий, транспортний податки, податок із власників собак, збір за місце на ринку, місцевий та адміністративний збори. Дохід від зазначених податків та зборів складає власний дохід гмін, до якого також входять прибутки від податків із фізичних осіб, що здійснюють економічну діяльність, які сплачуються у формі "податкової картки", податків зі спадщини та дарування, і марочний збір, що визначається податковими інспекціями. Податок на нерухомість зобов'язані сплачувати: фізичні, юридичні особи та підприємства без статусу юридичної особи. Він з 2005 р. дає до 40% надходжень до місцевих бюджетів.

Згідно Податкового кодексу України (розділ XII), до місцевих податків тепер відносяться два податки: 1) податок на нерухоме майно; 2) єдиний податок та три збори: 1) збір за місця для паркування транспортних засобів; 2) збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; 3) туристичний збір [7, с. 475]. Перші три платежі з 1.01.2011 р. є обов'язковими для впровадження всіма місцевими радами. Рішення про запровадження інших двох зборів (за місця для паркування транспортних засобів та туристичного збору) приймається місцевою радою самостійно. У той же час будь-які інші види місцевих податків і зборів в Україні заборонено

запроваджувати, що, на наш погляд, суперечить принципу самостійності громад при побудові системи місцевих платежів.

В умовах необ'явленої війни Росії проти України важливим місцевим податком (збором) повинен стати податок (збір) з ігор. Після відміни цього податку місцеві органи влади стали втрачати, за оцінками експертів, до 1,5 мільярда гривень в рік. Тому було б доцільним повернути цей податок, використавши досвід Польщі з цього питання. Діяльність в галузі ігор та взаємних парі у Польщі дозволяється лише згідно з умовами, зазначеними в Акті про азартні ігри та взаємні парі. Каталог ігор та парі міститься в статуті; умови гри викладено у відповідних положеннях.

Про нестабільність системи місцевих платежів в Україні свідчать нові зміни в податковому законодавстві, які вступили в дію з 1.01.2015 р. (відповідно до Закону України «Про внесення змін у Податковий кодекс та деякі закони України» (відносно податкової реформи). Згідно цього закону, зокрема, змінюється оподаткування нерухомості: тепер не обкладаються даним податком квартири площею тільки до 60 кв. м та будинки до 120 кв. м. (раніше це площа була більшою), що посилить податковий тиск на середній клас.

Аналіз історичного досвіду та механізмів використання місцевих платежів в країнах ЄС говорить про необхідність доповнення системи цих платежів в Україні новими їх видами. На наш погляд, до них слід віднести наступні: доходи від самооподаткування; доходи від меценатства; доходи від спонсорства; добровільно-примусові внески жителів громад на розвиток місцевої освіти та охорони здоров'я; внески для проведення АТО та на допомогу біженцям із зони АТО, а також відрахування від загальнодержавних податків, які частково повинні йти до місцевих бюджетів (в тому числі певна частка ПДВ).

В останні роки, враховуючи нестачу коштів на розвиток місцевих громад, жителі окремих з них починають запроваджувати самооподаткування доходів фізичних та юридичних осіб, які вже досягають 1-2% їх доходів. На сходах жителів невеликих сіл і селищ вирішуються питання про частковий ремонт доріг, водогонів, каналізації, бюджетних установ, розташованих на даній території, будівництва та утримання церков тощо за рахунок самих жителів. Якщо б ці ініціативи доповнювалися певним співфінансуванням подібних об'єктів інфраструктури з боку бюджетів вищого рівня, а також грантами з фондів Євросоюзу, то багато потреб жителів територіальних громад насамперед (прикордонних з ЄС) задовольнялося б набагато швидше і якісніше, ніж зараз.

Разом з тим, треба враховувати, що транскордонне співробітництво в Україні, на відміну від європейських держав, є результативним лише для економіки великих територіальних громад регіону, якими є міста обласного значення, що мають у своєму вільному розпорядженні значні бюджетні ресурси у вигляді власних і закріплених доходів [8, с. 348].

Новим елементом системи місцевих платежів в Україні повинні стати доходи від меценатства, які можуть насамперед покращити фінансовий стан частини бюджетних установ місцевого рівня. Про це говорить, наприклад, допомога фонду «Новий Луцьк» (фонду І. Палиці) таким організаціям м. Луцька на суму більше тридцяти мільйонів гривень в 2012-2014 рр. Але місцеві органи влади та держава повинні створити більш сприятливі умови для меценатства на місцевому рівні (насамперед, податкові), враховуючи історичний досвід. Важливими формами заохочення меценатів в Російській імперії були й нематеріальні стимули, які поки в Україні недооцінюються. Серед них можна виділити й такі, які доцільно використати в Україні сьогодні: нагородження меценатів орденами і медалями; увічнення їх пам'яті у назвах вулиць (після смерті мецената); карбування золотих імен меценатів на спеціальних мармурових дошках при вході в інститути, інші навчальні заклади, а також в лікарні, притулки, церкви тощо. Останнє зараз дуже активно практикується в американських університетах і коледжах. Крім того, у них використовується й така форма, як назва аудиторії в учбових закладах прізвищами меценатів.

В бібліотеку СНУ ім. Лесі Українки викладачами і студентами за 2014 – перше півріччя 2015 р. було подаровано біля 1,5 тис. книг на суму близько 30 тис грн. Важливо простимулювати подібну діяльність викладачів через підвищення їх щорічної рейтингової оцінки (в інтервалі від 1 до 5 балів у залежності від кількості подарованої літератури).

До нових елементів системи місцевих платежів в Україні доцільно включити і кошти від спонсорства, оскільки останнім вигідно вкладати кошти в розвиток насамперед місцевої соціальної інфраструктури, яка належним чином може вплинути на стан робочої сили тих регіонів, де розташовані підприємства спонсорів. Тому важливо розвивати і стимулювати корпоративно – соціальне партнерство й на рівні місцевих громад. Так, на 31.12.2012 р. до бюджету Луцького району благодійних внесків, грантів та дарунків бюджетним установам надійшло на суму 8 млн 243 тис грн; у порівнянні з 2011 р. ці надходження зросли на 7 млн 105 тис грн. А всі надходження до бюджету району в 2012 р. склали приблизно 36,6 млн грн.

За роки незалежності в Україні склалася система добровільно-примусових внесків жителів місцевих громад на користь місцевої освіти (дитячих ясел, садків, шкіл) та закладів охорони здоров'я (фельдшерсько – акушерських пунктів, поліклінік, лікарень місцевого рівня), які ми розглядаємо як новий місцевий платіж. Важливо унормувати ці платежі та запровадити механізм їх дійсно добровільної сплати. Для цього необхідно зробити максимально доступною інформацію про формування та використання таких коштів, насамперед через Інтернет, оскільки у масштабах України їх суми сягають багатьох десятків мільярдів гривень.

Інколи суми, які збираються з батьків, перевищують бюджет школи. Це призводить до проблемної ситуації, коли половину бюджету школи контролюють місцеві органи влади, а другу, що складається з батьківських грошей, — ні [9].

Вивчення практики сплати добровільно-примусових внесків у школах міста Луцька та Волині і Рівненщини показує, що важливо унормувати їх розміри, які встановлюють батьківські комітети. За нашими оцінками, в містах обласного підпорядкування щомісячні внески батьків у фонд школи не повинні перевищувати 30-50 гривень, а у фонд класу – 10-15 гривень. Сумарно ці внески повинні складати 40-55 гривень в місяць. Внески на ремонт шкіл у літній період не повинні перевищувати 100-150 гривень. Якщо ж суми будуть значно вищими, то контролюючі органи повинні з'ясувати причину цього явища. Для зменшення зловживань з вказаними коштами було б доцільним сплату цих коштів здійснювати на рахунки Державної казначейської служби. Подібне уже робиться у деяких дитсадках Рівненської області.

За нашими опитуваннями жителів Волині та Рівненщини суми їх так званих «добровільних» внесків в заклади охорони здоров'я за рік складають від 100 до 400 грн, а в окремих випадках (при народженні дитини зокрема) ця сума сягає 4-5 тисяч і більше. Важливо унормувати й ці внески.

Військові дії на Донбасі призвели до появи й такої нової форми місцевих платежів, як допомога воякам АТО, насамперед добровольцям та мобілізованим з конкретних місцевих громад, а також переселенцям зі Сходу України. Виявилось, що громадяни і юридичні особи згодні надавати допомогу на добровільній основі і в різних формах передусім своїм рідним, знайомим, землякам, які воюють в зоні АТО, або були змушені переселитися звідти. Причиною цього є, крім всього іншого, можливість жорсткого контролю за наданими коштами. Важливо простимулювати цю тенденцію у відповідних законодавчих документах, в тому числі з оподаткування доходів громадян.

Дуже складною проблемою є визначення частки загальнодержавних податків, яку доцільно закріпити за регіональними бюджетами (особливо це стосується ПДВ). На наш погляд, ця частка повинна бути пропорційною до суми відповідного загальнодержавного податку, зібраного на території даного регіону, а ПДВ повинен розподілятися пропорційно частці населення регіону в населенні країни: чим вона більше, тим більшими повинні бути відрахування ПДВ до Державного бюджету України. При цьому, відшкодування ПДВ повинно здійснюватися з регіонального бюджету.

Оцінка пропозицій щодо передачі в 2015 р. частини фінансових ресурсів держави на місцевий рівень дозволяє експертам констатувати таке. По-перше, якщо передачу з Державного бюджету плати за надання адміністративних послуг, державного мита, збільшення відсотка зарахування екологічного податку, податку на доходи фізичних осіб і податку на прибуток підприємств приватного сектора економіки можна назвати певною мірою децентралізацією, то запровадження з 2015 р. збору з роздрібного продажу піддакцизних товарів - це лише розширення бази оподаткування і перекладання місцевих проблем на плечі бізнесу. По-друге, доходи від податку на прибуток підприємств і податку на доходи фізосіб фактично залишатимуться на

обласному рівні, а не доходять до місцевих бюджетів сіл, селищ і міст районного значення, що на сьогодні є найбільш дотаційними. По-третє, не заперечуючи прогресивність передачі на місцевий рівень 10% доходу від податку на прибуток підприємств приватного сектора, як вважають експерти, така частка є надто малою [10, с. 234-235].

При проектуванні податкової реформи в Україні мають ураховуватися й міжнародні податкові правила, дво- та багатосторонні податкові угоди, директиви Ради ЄС. Країна, що підписала Угоду про асоціацію з ЄС і взяла зобов'язання адаптувати податкове законодавство до директив ЄС, не може не враховувати положень цих директив, визначаючи напрями реформування своєї податкової системи. Оцінюючи під цим кутом зору податкову реформу в Україні, необхідно визнати таким, що не відповідає вищезазначеному правилу, запровадження акцизного податку на роздрібний продаж, який суперечить вимогам статті 2 Директиви Ради 2008/118/ЄС від 16 грудня 2008 р., згідно з якою підакцизні товари підпадають під акцизний збір у момент їх виробництва або імпорту [11].

Формалізм і невизначеність у підході до регулювання бюджетного процесу проявляється при співставленні дохідних та витратних частин бюджету України. Якщо у 2005 р. індекс співвідношення витрат і доходів державного бюджету складав 0,81, а місцевих бюджетів – 1,63, то у 2012 р. – відповідно 0,80 і 2,19. Це означає посилення перерозподільної політики у фінансовій системі, при якій більша частина доходів акумулюється в бюджеті держави, а згодом через трансферти розподіляється у місцеві бюджети [12, с.57].

Розподіл податку на прибуток підприємств, як пропонують мери великих міст України, треба здійснювати за принципом 50% на 50%: половина повинна залишатися в регіонах, а друга половина повинна направлятися до Державного бюджету України. Але при цьому, на наш погляд, 50% належних регіону дотацій, субвенцій та субсидій повинно фінансуватися за рахунок регіонального бюджету. Це дозволить оптимізувати механізм надання і використання міжбюджетних трансфертів в регіонах та зменшити відцентрові тенденції в Україні. Насамперед, це стосується зони АТО, оскільки з 6 млн мешканців зони АТО і прилеглих територій понад 5 млн потрапили або до групи раптово збіднілих, або до групи вразливих до бідності внаслідок бойових дій [13, с. 20].

На наш погляд, недоцільно обкладати додатковими податками доходи або зменшувати соціальні пільги для тих сімей, які отримують додаткові кошти від родичів – заробітчаних із-за меж України. Це, як правило, небагаті сім'ї. В цьому плані в Україні давно треба провести податкову амністію подібних доходів, з яких не сплачені податки, але при умові, щоб ці кошти були вкладені в економіку нашої країни. Ставка оподаткування таких доходів повинна бути мінімальною: від 0 до 5%.

Важливо також ввести податок на нерухомість за мінімально можливими ставками (але на її вартість, а не на загальну площу, як це зроблено в Податковому

Кодексі України), щоб зменшити «тінізацію» української економіки, яка за даними незалежних дослідників (в тому числі австрійського професора Ф. Шнайдера) складає не менше 50%, хоча офіційна статистика занижує цю цифру [13].

Крім того, необхідно посилити податковий тиск на фізичних та юридичних осіб, які приховують свої доходи в типових та нетипових офшорах, удосконалити законодавство про трансфертне ціноутворення. Важливо також удосконалити адміністрування податків, оскільки бізнес насправді не так турбують ставки податків, як величезна кількість документації. Для цього планується створити, крім всього іншого, електронний кабінет платника податків [14].

Нестабільність структури місцевих платежів в Україні пов'язана з відсутністю системного підходу до їх визначення. При оптимізації структури місцевих платежів в Україні потрібно дотримуватися наступних принципів: 1) врахування потреб конкретної місцевої громади; 2) рівень платоспроможності територіальних громад в Україні; 3) стабільність місцевих платежів; 4) самостійність місцевих громад при запровадженні певних місцевих платежів.

Структура місцевих платежів в Україні в сучасних умовах повинна включати наступні складові: 1) місцеві податки, в тому числі відрахування від загальнодержавних податків, які йдуть до місцевих бюджетів і які збираються на території відповідної громади; 2) місцеві збори; 3) інші місцеві платежі. До останніх слід віднести такі: доходи від самооподаткування жителів окремих громад; доходи від меценатів; доходи від спонсорства; добровільно-примусові внески жителів громад на розвиток місцевої освіти та охорони здоров'я (при умові перетворення їх на дійсно добровільні); добровільні внески громадян та юридичних осіб на проведення АТО. До складу місцевих податків і зборів було б доцільно повернути й податок з ігор (при відповідному державному регулюванні)

Аналіз досвіду реформування системи місцевих платежів у постсоціалістичних країнах – членах ЄС дозволяє стверджувати, що для України в цьому питанні найбільш підходить досвід Польщі, в якій до системи місцевих платежів включають, крім класичних місцевих податків і зборів, й частину від загальнодержавних податків.

Список використаних джерел:

1. Буряченко А. Є. *Фінансовий потенціал соціально-економічного розвитку: регіональний вимір* / А.Є. Буряченко // Автореф. дис. д. е. н. – К.: ДВНЗ «КНЕУ ім. В.Гетьмана», 2015. – 32 с.
2. *Сторонянська І. З. Бюджети міст Львівщини: моніторинг формування та виконання* / І.З. Сторонянська, Г. В. Возняк // *Регіональна економіка*. – 2014. - №2. – С. 209-211.
3. *Про головну реформу країни* // *День*. – 2015. – 7-8.05. – С.6.
4. *Карлін М.І. Фінансові системи країн Америки: Навч. посібник* / М.І. Карлін. – Тернопіль: Богдан, 2011. – 496 с.

5. Фінанси: Підручник /за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

6. Карлін М.І. Фінансові системи країн Центрально – Східної Європи: Навчальний посібник / М.І. Карлін, І.О. Балак. – Луцьк: Надстир'я, 2012. – 500 с.

7. Бюджетна система: Підручник / за наук ред.. В.М. Федосова, С.І. Юрія. – К.: Центр учбов. літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. – 871 с.

8. Територіальні фінансові ресурси Західного прикордонного регіону України: історія, сьогодення, перспективи/ колективна монографія / За ред. д.е.н., проф. М.І. Карліна. – Луцьк: РВВ «Вежа», 2014. – 500 с.

9. Герчинські Я. деякі школи вже втрачені для переведення на бюджетну основу... / Ян Герчинський// Дзеркало тижня. – 2015. – 30.05. – с.12.

10. Сторонянська І.З. Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад у контексті адміністративно-територіальної реформи/І.З. Сторонянська, А.О. Пелехатий// Регіональна економіка. – 2014. - №3. – с. 228-238.

11. Соколовська А. Коли засоби дискредитують цілі /А. Соколовська// Дзеркало тижня. – 2015.-16.05. – С. 8.

12. Новиков В. М. Совершенствование бюджетной политики – основная детерминанта развития социальной инфраструктуры / В. М. Новиков // Демографія та соціальна економіка. – 2015. – №1. – с.55-66.

13. Черенько Л. М. Нові форми бідності в Україні: основні прояви та оцінка масштабів явища /Л. М. Черенько / Демографія та соціальна економіка. – 2015. – №1. – с.11-21.

14. Наталія Яресько: «У нас є і план «В», і план «С» // Дзеркало тижня. – 2015. – 6.06. – с.2.

5. Yuriy, S. I., Fedosov, V. M. (2008). *Finansy [Finance]* Kyiv : Znannya. [in Ukrainian].

6. Karlin, M.I., Balak, I. O. (2012). *Finansovi systemy krayin Tsentral'no - Skhidnoyi Yevropy [The financial systems of the countries of Central-East Europe]*. Luts'k : Nadstyr'ya [in Ukrainian].

7. Fedosov, V. M., Yuriy, S. I., (2012). *Byudzhetna systema [The budget system]* Kyiv: Tsentr uchbovji literatury; Ternopil': Ekonomichna dumka. [in Ukrainian].

8. Karlin, M. I., (2014). *Terytorial'ni finansovi resursy Zakhidnoho Prykordonnoho rehionu Ukrayiny: istoriya, s'ohodennya, perspektivy [Territorial financial resources in the border region of Western Ukraine: History, Present, Prospects]*. Luts'k: RVV «Vezha». [in Ukrainian].

9. Herchin'ski, Ya., (2015). *Deyaki shkoly Vzhe Vtracheni dlya perevedennya na byudzhettu osnovu ... [Some schools are already lost for transfer to the budget basis]*. Dzerkalo tyzhnya - Mirror of the Week, 30.05, 12. [in Ukrainian].

10. Storonyans'ka, I.Z., (2014). *Finansove zabezpechennya rozvytku terytorial'nykh hromad u konteksti administratyvno-teritorial'noyi reformy [Financial support for the development of local communities in the context of administrative-territorial reform]* Rehional'na ekonomika - Regional Economy, 3, 228-238. [in Ukrainian].

11. Sokolovs'ka, A., (2015). *Koli zasoby diskredituyut' tsili [When the tools discredit goals]* Dzerkalo tyzhnya - Mirror of the Week, 16.05, 8. [in Ukrainian].

12. Novikov, V. M., (2015). *Udoskonalennya byudzhetnoyi polityky - osnovna determinanta rozvytku sotsial'noyi infrastruktury [Improving the budget policy - the main determinant of the development of social infrastructure]* Demohrafiya ta sotsial'na ekonomika - Demography and social economy, 1, 55-66. [in Russian].

13. Cheren'ko, L. M., (2015). *Novi formy bidnosti v Ukraini: osnovni proyavy ta otsinka masshtabiv yavishcha [New forms of poverty in Ukraine: The main displays and assessment of the extent of the phenomenon]* Demohrafiya ta sotsial'na ekonomika - Demography and social economy, 1, 11-21. [in Ukrainian].

14. Yares'ko, N. (2015). *U nas ye y plan «B», y plan «C».* [We have the plan "B" and the plan "C"] Dzerkalo tyzhnya - Mirror of the Week, 6.06, 2. [in Ukrainian].

References

1. Buryachenko, A. Ye.(2015). *Finansovyyu potentsial sotsial'no-ekonomichnogo rozvytku: regional'nyy vymir [The financial potential of the social-economic development: the regional dimension]* (Master's thesis, KNEU im . Get'mana, Ukraine) Kyiv [in Ukrainian].

2. Storonyans'ka, I. Z., Voznyak, H. V. (2014). *Byudzhety mist L'vivshchyny : monitorynh formuvann'a ta vykonann'a [The budgets of the cities in Lviv region]* Rehional'na ekonomika - Regional Economy, 2, 209-211. [in Ukrainian].

3. *Pro holovnu reformu krayiny (2015). [On the main reform of the country]* Den' - The Day.,7-8.05.-6

4. Karlin, M.I. (2011). *Finansovi systemy krayin Ameryky [The financial systems of the countries of America]*. Ternopil' : Bohdan. [in Ukrainian].

Збірник наукових праць «СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ»

Збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України» – це фахове науково-практичне видання, засноване Національною академією наук України та Інститутом регіональних досліджень НАН України.

У збірнику висвітлюються результати досліджень інституційних та соціально-економічних проблем розвитку України на макро-, мезо- та мікрорівнях, заохочуючи до публікації авторів, які здійснюють науково-дослідну роботу у різних сферах економіки.

Збірник «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України» включений до Переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (Постанова Президії ВАК України від 18. 11. 2009 р. №1-05/5).

Сайт збірника: www.zbirnyk.ird.gov.u

